

Nota van antwoord zienswijzen

Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Hoogspanningsstation omgeving Sloegebied

Datum 1 juni 2023

Inleiding

In diverse lokale media en in de Staatscourant van 12 januari 2023 is kennis gegeven van de terinzagelegging van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD) van het project Hoogspanningsstation omgeving Sloegebied. Van vrijdag 13 januari tot en met donderdag 23 februari 2023 was het mogelijk om op de cNRD te reageren door een schriftelijke of mondelinge zienswijze te geven. Betrokken overheden en wettelijke adviseurs werden om een reactie gevraagd. Binnen de inspraakperiode zijn er 20 unieke zienswijzen ingediend. In deze Nota van Antwoord zijn de ingediende zienswijzen samengevat en van een antwoord voorzien. In de beantwoording vind u terug of en op welke wijze de zienswijzen worden meegenomen in de verdere uitwerking van het Milieueffectrapport fase 1 (hierna: MER fase 1) en de Integrale Effectenanalyse (hierna: IEA).

De zienswijzen zijn geregistreerd en integraal opgenomen in de inspraakbundel "Zienswijzen op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau Hoogspanningsstation omgeving Sloegebied". Aan de indieners is een ontvangstbevestiging gezonden met daarin een registratienummer. Met de opzoektabel uit de inspraakbundel kan bij het ontvangen registratienummer het bijbehorende zienswijzenummer worden opgezocht.

Commissie m.e.r.

Op verzoek van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) op 14 maart 2023 advies uitgebracht op de cNRD. Het advies van de Commissie m.e.r. wordt integraal overgenomen en wordt betrokken bij het opstellen van het Milieueffectrapport (MER).

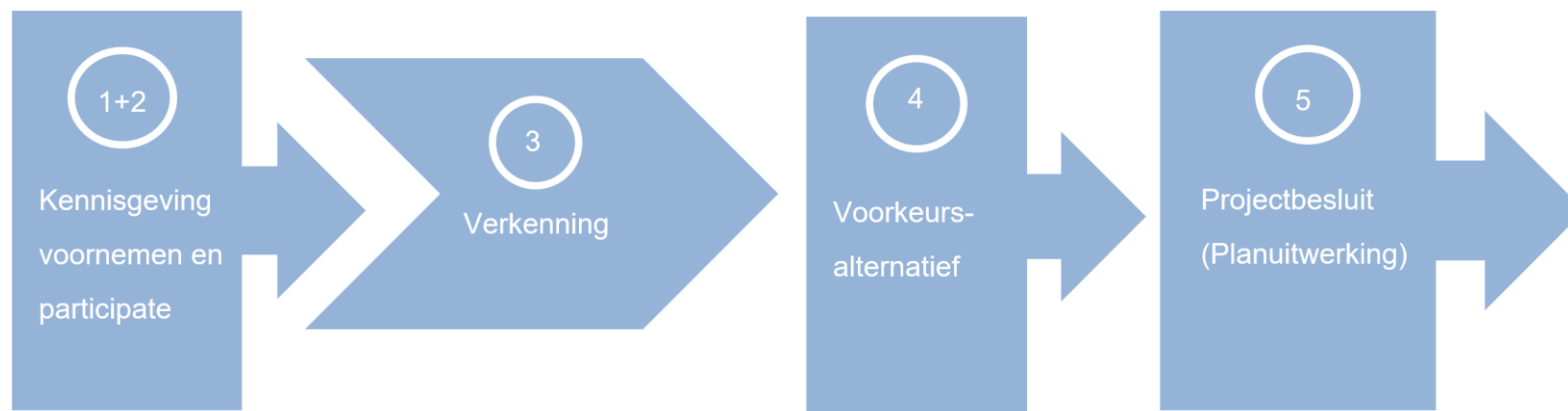
Omgevingswet

In de concept NRD werd 1 juli 2023 als inwerkingtreding van de Omgevingswet verwacht, inmiddels is bekend dat vanaf 1 januari 2024 de Omgevingswet (Ow) in werking treedt. De Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) vervalt dan. Met de Omgevingswet worden nieuwe instrumenten van toepassing in plaats van een aantal uitvoeringsbesluiten en het inpassingsplan wordt projectbesluit. Waar in dit document wordt gesproken over "inpassingsplan" moet daarom tevens gelezen worden "projectbesluit".

Definitief NRD, wat gebeurt er de komende periode?

De NRD is onderdeel van de verkenning (stap 3 van de projectprocedure). Na de NRD start het MER-traject. Dit traject wordt opgesplitst in twee fasen. In MER fase 1 worden de reëel te beschouwen alternatieven, zoals opgenomen in de NRD onderzocht. In MER fase 2 wordt het gekozen voorkeursalternatief (VKA), eventueel nader uitgewerkt in verschillende varianten (optimalisaties), beoordeeld en vergeleken. Tussen MER fase 1 en MER fase 2 wordt

voorafgaand aan de keuze van een voorkeursalternatief ook een integrale effectanalyse (IEA) gemaakt. Die kijkt breder dan alleen naar het milieu. Bijvoorbeeld of een alternatief technisch gezien haalbaar is en wat de kosten van de verschillende alternatieven zijn. De resultaten van MER fase 1 worden uiteindelijk ook verwerkt in de IEA. Alle resultaten geven samen een goed totaalbeeld.

Figuur 1 Procedurestappen (volgens nieuwe Omgevingswet)

Wat gebeurt er na het MER en de IEA?

Nadat MER fase 1 en de IEA gemaakt zijn, kan iedereen een reactie geven op de IEA en het voorstel voor het voorkeursalternatief. De minister voor Klimaat en Energie stelt het voorkeursalternatief uiteindelijk vast, in afstemming met de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Na de vaststelling worden het ontwerp projectbesluit en andere ontwerpbesluiten in MER fase 2 uitgewerkt. Deze worden dan opnieuw ter inzage gelegd. Stap voor stap worden zo de definitieve besluiten voor het project 'Hoogspanningsstation omgeving Sloegebied' genomen.

Gebruikte afkortingen in de tabel

EZK = Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

cNRD = concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau

IEA = Integrale Effectenanalyse

MER = Milieueffectrapport

VKA = voorkeursalternatief

Indiener	Reactie	Beantwoording
1.	202300063 (particulier)	
1.1	Indiener spreekt voorkeur uit voor locatie 5 voor plaatsing van het hoogspanningsstation omdat daar ook de converterstations als inkomende lijnenvelden kunnen worden ondergebracht wat tevens een voordeel voor de elektriciteitsvoorziening met zich meebrengt.	<p>Voor de converterstations van de Net op zee verbindingen IJmuiden Ver Alpha en Nederwiek 1 zijn locaties bepaald aan respectievelijk de Belgiëweg Oost en de Liechtensteinweg.</p> <p>Locatie 5 wordt in de Milieueffectrapport fase 1 (hierna: MER fase 1) en de Integrale Effectenanalyse (hierna: IEA) voor het hoogspanningsstation omgeving Sloegebied verder onderzocht. Deze opmerking wordt samen met evt. voorkeuren van andere belanghebbenden meegewogen in de analyse (onderdeel 'omgeving') van de alternatieven.</p>
1.2	Indiener wenst dat de converterstations worden ondergebracht in het project hoogspanningsstations. Dat betekent dat er maar één procedure (m.e.r. enz.) nodig is in plaats van meerdere.	<p>Normaliter zitten in één procedure voor een Net op zee verbinding zowel het converterstation als het wisselstroomkabeltracé tussen het converterstation en het hoogspanningsstation zodat duidelijk is waar het begin- en eindpunt van een Net op zee verbinding zijn.</p> <p>Het converterstation voor Net op zee IJmuiden Ver Alpha is dan ook ondergebracht in de procedure voor het Net op zee IJmuiden Ver Alpha. Op 8 februari 2023 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan over het Inpassingsplan Net op Zee IJmuiden Ver Alpha. Hiermee is onder andere het Inpassingsplan Net op zee IJmuiden Ver Alpha, dat voorziet in de locatie van het converterstation voor Net op zee IJmuiden Ver Alpha onherroepelijk geworden.</p> <p>Bij Net op zee Nederwiek 1 zit het converterstation wel in de procedure voor het Net op zee Nederwiek 1, maar is ervoor gekozen om het ondergrondse wisselstroomkabeltracé tussen het converterstation en het hoogspanningsstation uit de procedure voor Net op zee Nederwiek 1 te halen en onderdeel te maken van het project '380kV-hoogspanningsstation omgeving Sloegebied'. Dit is gedaan omdat de locatiekeuze van het 380kV hoogspanningsstation volgens de huidige planning pas ná de locatiekeuze van het converterstation van Nederwiek 1 wordt gemaakt. De ligging van het wisselstroomtracé is dus afhankelijk van de locatiekeuze van het hoogspanningsstation. Het bepalen van de ligging van de wisselstroomkabel kan nu plaatsvinden op basis van een duidelijk begin- en eindpunt.</p>

		Indien het converterstation voor Nederwiek 1 ook in de procedure voor het 380kV-hoogspanningsstation omgeving Sloegebied zou zijn opgenomen, zou niet bekend zijn waar het tracé van Net op zee Nederwiek 1 naartoe zou moeten lopen. Het converterstation voor Net op zee Nederwiek 1 is dus in de procedure voor Nederwiek 1 opgenomen.
2.	202300064 (particulier)	
2.1	<p>Indiener geeft aan veel overlast te hebben van het bestaande transformatorstation. Indiener kan niet slapen van de geluidsoverlast en de woning heeft schade door voortdurende trillingen. Indiener wenst om deze redenen dat er niet nog een nieuw transformatorstation en kerncentrales in zijn/haar omgeving worden gebouwd. Deze ontwikkelingen gaan ten koste van de leefbaarheid. Indiener belt regelmatig met klachten maar er wordt nooit gereageerd.</p>	<p>Een hoogspanningsstation maakt geluid en dat kan worden ervaren als overlast. Vooral de transformatoren, die de spanning kunnen terugbrengen naar een lagere spanning, produceren geluid. Het geluid van een hoogspanningsstation gaat vaak voor een deel op in omgevingsgeluid. Denk aan het geluid van andere bedrijven, verkeer of scheepvaart.</p> <p>Voor het nieuwe hoogspanningsstation wordt een onafhankelijk geluidsonderzoek uitgevoerd. Dit is onderdeel van MER fase 1. Ook hiervoor geldt dat voldaan moet worden aan de voorgeschreven geluidsnormen en richtlijnen. Indien nodig worden er aanvullende geluidbeperkende maatregelen genomen. Bij dit onderzoek wordt eveneens gekeken naar de cumulatieve geluidsbelasting. De geluidsproductie in de bestaande situatie wordt hier dus in meegenomen.</p> <p>Tevens gaat TenneT een meetprogramma voor de geluidsbelasting opzetten. Met een meetprogramma worden in overleg meetpunten bepaald en op verschillende momenten metingen verricht. Dit kan worden herhaald op het moment dat het hoogspanningsstation in bedrijf is. Mochten geluidsnormen dan overschreden worden dan moeten er alsnog maatregelen genomen worden.</p> <p>Voor het bestaande hoogspanningsstation Borssele (welke geen onderdeel is van deze RCR-procedure) houdt TenneT zich aan de voorgeschreven geluidsnormen en richtlijnen die zijn vastgelegd in de omgevingsvergunning. Echter, gezien de terugkerende klachten/opmerkingen m.b.t. het bestaande station zal voor het hoogspanningsstation Borssele een separaat onderzoek worden gestart. De precieze invulling van dit onderzoek is op dit moment nog niet bekend. TenneT wil de aanpak in goed overleg met de belangrijkste stakeholders vaststellen. Onderdeel van het proces</p>

		is uiteindelijk ook om te kijken naar eventuele maatregelen die tegemoetkomen aan de klachten/opmerkingen van omwonenden.
3.	202300065 (particulier)	
3.1	<p>Indiener geeft aan te zijn geschrokken van optie 3 in het zoekgebied omdat dit buiten het Sloegebied valt. In het verleden is dit gebied door de gemeente aangewezen als groenbuffer tussen de industrie en het woongebied.</p>	<p>Bevoegd gezag en initiatiefnemer zijn zich bewust van het karakter en de waarde van het gebied en begrijpen de weerstand in de omgeving. Een locatie buiten het haven- en industriegebied 't Sloe (hierna: Het Sloegebied) heeft dan ook niet de voorkeur.</p> <p>Echter, het kan zo zijn dat na onderzoek blijkt dat de locaties binnen het Sloegebied met bijbehorende verbindingen meer impact hebben op natuur, milieu en de leefomgeving dan locaties buiten het Sloegebied, of technisch/praktisch niet haalbaar zijn. Om die reden is uit de eerste ruimtelijke inventarisatie een zoekgebied gekomen dat breder is dan het Sloegebied en is een zoeklocatie buiten het Sloegebied niet op voorhand uitgesloten. Nader onderzoek in de vorm van een Milieueffectrapport (hierna: MER) en IEA is nodig. Dit onderzoek volgt na de publicatie van de Notitie reikwijdte en detailniveau (hierna: NRD), in het tweede kwartaal van 2023. Het beoordelingskader van het MER, dus welke aspecten er allemaal worden onderzocht en hoe, staat uiteengezet in de NRD.</p> <p>In de komende fase van het project (MER- en IEA fase) gaan EZK en TenneT niet alleen de milieueffecten voor de locatie- en tracé-alternatieven onderzoeken, maar halen EZK en TenneT ook meningen op van omwonenden en andere stakeholders. Hoe kijkt de omgeving er tegenaan? Dat aspect wordt uiteindelijk ook meegenomen bij het bepalen van het voorkeursalternatief.</p> <p>De aanlandingen van de wind op zee projecten vinden veelal plaats in de regio's waar de grote industriële clusters zich bevinden en de leefomgeving doorgaans al onder druk staat. Deze regio's worden geconfronteerd met extra milieudruk, benodigde fysieke ruimte voor deze projecten, effecten op groen/natuur/leefomgeving, etc. EZK is zich hiervan bewust en wil investeren in deze gebieden om de inpassing van de energietransitie, regionale economie en de leefomgeving te verbeteren. Daarvoor is een totaalbudget van € 500 miljoen beschikbaar voor de verschillende regio's waar aanlandingen vanuit wind op zee worden gerealiseerd. Het Net op Zee Nederwiek 1 is één van deze aanlandingen. De komende periode</p>

		<p>gaat EZK hier in afstemming met de regio nader invulling aan geven.</p> <p>Daarnaast loopt er het proces van het compensatieplan Borssele, wat los staat van de in de vorige passage genoemde gebiedsinvesteringen. In dit compensatieplan staan oplossingsrichtingen die gerealiseerd kunnen worden met de projecten die noodzakelijk zijn voor de energietransitie en de verduurzaming van het Sloegebied. Kenmerk van dit compensatieplan is een samenhangende groene gordel, die gebied-specifiek wordt uitgewerkt en rekening houdt met de toekomstige verbindingen tussen de projecten in het Sloegebied en daarbuiten. EZK en TenneT onderkennen het belang van de voortgang van het compensatieplan. De regie hiervoor ligt in handen van de gemeente Borsele.</p>
3.2	Indiener ziet alternatief naast optie 6. Daar is een stuk braakliggend land tussen de Scheldepoort en Ritthem.	Belangrijke reden voor het afvallen van locatie 6 is de relatief lange tracélengte voor de bovengrondse 380kV-hoogspanningsverbinding. Deze tracélengte zal bij het door de indiener voorgestelde alternatief niet minder worden. Hierdoor is ook deze optie geen redelijkerwijs te beschouwen alternatief.
3.3	Indiener stelt als alternatief een andere toegangsweg tot het dorp voor, namelijk bij de rotonde gelegen aan de Assenburgweg en de Europaweg Oost een afslag te maken naar de Weelhoefweg en deze weg geschikt maken voor het verkeer naar het dorp. Dit is belangrijk vanwege de toename van het werkverkeer naar het industriegebied waarvan nu al sprake is. Nu moet het verkeer namelijk via het industriegebied naar het dorp.	De (weg)infrastructuur valt buiten de scope van deze RCR-procedure. TenneT stelt bij de start van de uitvoerende werkzaamheden een plan op m.b.t. de toe- en afvoerroutes voor het bouwverkeer. Deze overweging neemt TenneT daarin mee.
3.4	Indiener mist een langetermijnvisie van de overheid met betrekking tot de ontwikkeling van het industriegebied.	<p>De bestemmingsplannen 'Zeehaven- en industrieterrein Sloe 2018' die door de gemeenten Borsele en Vlissingen zijn opgesteld hebben betrekking op het gehele beheersgebied van North Sea Port van het Zeehaven- en industrieterrein Sloe. Zowel de gemeente Borsele als de gemeente Vlissingen stellen voor hun grondgebied afzonderlijke bestemmingsplannen vast.</p> <p>Bij de opstelling van de huidige bestemmingsplannen is een MER opgesteld waarbij twee mogelijke scenario's/alternatieven zijn beschouwd voor een (verdere) invulling/ontwikkeling van het Sloegebied; een alternatief Industrie en Energie en een alternatief Logistiek. De bestemmingsplannen zijn zodanig opgezet/ingericht dat beide alternatieven tot ontwikkeling</p>

		<p>kunnen komen. M.a.w. de bestemmingsplannen bevatten wel een lange termijnvisie.</p> <p>Bevoegd gezag en initiatiefnemer erkennen het belang van samenhang tussen verschillende RCR-procedures en de bredere strategische ruimtelijke invulling van het gebied. Hierover vindt afstemming plaats, onder andere met decentrale overheden. Tijdens RCR-procedures wordt rekening houden met lopende projecten en besluitvorming wordt zo veel als mogelijk in samenhang gezien. Waar mogelijk bundelen we tracés van verschillende projecten, zo lopen de tracés op zee van IJmuiden Ver Alpha, Bèta en Gamma en Nederwiek 1, 2 en 3 voor een groot deel parallel.</p> <p>Andere relevante ontwikkelingen die voeding geven aan ruimtelijk strategische invulling:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eind 2020 is EZK in overleg met andere ministeries, provinciale, regionale en lokale overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties gestart met de Verkenning aanlanding wind op zee (VAWOZ) 2030). In de VAWOZ 2030 is gekeken naar de additionele 'versnellingsopgave' van 10 GW wind op zee (boven op de al geplande ruim 11 GW) die nodig is om de naar boven bijgestelde klimaatdoelstellingen voor 2030 te kunnen halen. In de VAWOZ 2030 is gekeken naar mogelijke verbindingen tussen nieuwe windparken op zee en aanlandlocaties op land. Uit deze verkenning bleek dat een aanlanding vanuit windenergiegebied Nederwiek naar Borssele kansrijk is en zodoende is in januari 2022 de ruimtelijke procedure gestart voor Net op Zee Nederwiek 1. 2. De energieclusters in Nederland zijn in 2021 gestart met het opstellen van energiestrategieën. Ook de Schelde-Delta regio heeft de lange termijn verwachtingen met betrekking tot energie in kaart gebracht en op basis daarvan is de benodigde infrastructuur bepaald. 3. Het ministerie van EZK is gestart met het opstellen van een Nationaal Plan Energiesysteem 2050. Dat plan wordt eind 2023 gepubliceerd.
3.5	Indiener merkt op dat zij nu al geluidsoverlast hebben van het bestaande verdelerstation en de overige industrie.	Zie het antwoord bij zienswijze 2.1
4.	202300066 (particulier)	

4.1	<p>Indiener deelt dat het terrein CDLN, locatie 6, vaak leeg is. Het terrein wordt gebruikt voor het parkeren van auto's die naar het Verenigd Koninkrijk worden getransporteerd. Dit zou een goede locatie voor het converterstation zijn.</p> <p>Voor opslag van materialen en het converterstation is veel ruimte nodig. Die ruimte is beschikbaar op locatie 5. Indiener vindt dat de locaties 5 en 6 onderzocht moeten worden voor het converterstation.</p>	<p>Locatie 5 is in de concept NRD (hierna: cNRD) opgenomen als redelijkerwijs te beschouwen alternatief en wordt in het vervolgtraject (MER fase 1) nader onderzocht. Locatie 6 is eveneens beoordeeld, maar wordt ondanks de beschikbare ruimte, niet meegenomen in het vervolgtraject.</p> <p>Dit heeft te maken met de relatief lange tracélengte voor de bovengrondse 380kV-hoogspanningsverbinding van het te bouwen hoogspanningsstation naar de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV en de daarmee samenhangende hinder voor de leefomgeving, impact op bestaande objecten en overige gebruiksfuncties (zoals natuur en landschap). Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4.6 van bijlage 1 bij de NRD.</p>
4.2	<p>Locatie 3 is al vaak beloofd als natuurgebied ter compensatie voor het gehele industriële gebied Sloehaven. Locatie 3 en 2 liggen in een gebied waar een hoge concentratie is van nieuwe industriële activiteiten.</p>	<p>Zie het antwoord bij zienswijze 3.1</p>
4.3	<p>Indiener heeft begrepen dat de locaties voor het converterstation binnendijks moeten vallen. Nu ziet indiener op de kaart dat alle mogelijke locaties buitendijks vallen. De Sloehaven is een open havengebied. De voorgestelde locaties liggen allemaal in dit buitendijkse gebied. Indiener vraagt zich af hoe dat zit. Wordt er een dijk omheen gelegd?</p>	<p>Hoogspanningsstations hoeven niet perse binnendijks te worden aangelegd. Per locatie wordt er gekeken naar het overstromingsrisico en worden waar nodig maatregelen toegepast om dit risico te verkleinen tot het aanvaardbaar is. Overigens liggen alleen de te onderzoeken locaties 2 en 5 buitendijks.</p>
4.4	<p>Als alle voorgenomen activiteiten gerealiseerd zijn, inclusief zonnecollectoren, wind op zee en de twee kerncentrales, is de huidige 380kV-verbinding dan voldoende om alle stroom te transporteren?</p>	<p>Er zijn veel ontwikkelingen gaande in en rond het Sloegebied. De ontwikkeling van extra kernenergie wordt de komende tijd verder onderzocht.</p> <p>Bij dit onderzoek hoort ook een kwantitatieve analyse waarbij de gevolgen voor het hoogspanningsnet worden meegenomen. Hierin wordt gekeken wat er nodig is om extra opwek aan te sluiten en te transporteren. Hierin speelt ook de toename van de elektriciteitsvraag (voor bijvoorbeeld de productie van waterstof) een rol.</p> <p>Het hoogspanningsstation wordt in ieder geval zodanig uitgevoerd dat er ruimte is voor ongeveer 10 klantaansluitingen. Dit aspect wordt dan ook meegenomen in de IEA, MER fase 1 en de beoordeling van de locaties. Eventuele nieuwe kerncentrales kunnen één van deze klantaansluitingen worden. De RCR-</p>

		procedure voor het Hoogspanningsstation omgeving Sloegebied voorziet echter niet in de toekenning van de klantaansluitingen.
4.5	Indiener heeft begrepen dat de 380kV verbinding naar Rilland afgebroken gaat worden (over ca. 4 jaar). Is die veronderstelling nog juist?	Als de nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland (Zuid-West 380kV West) in bedrijf is genomen dan worden de bestaande 380kV verbinding door de Zak van Zuid-Beveland, tussen Borssele en Willem-Annapolder en de bestaande 150kV verbinding tussen Willem-Annapolder en Rilland afgebroken.
5.	202300067 (particulier)	
5.1	Indiener geeft aan dat het EPZ-terrein (locatie 2) vol ligt met zonnepanelen. Daar kunnen wel drie hoogspanningsstations geplaatst worden. Zonnepanelen hoeven niet op het industrieterrein te liggen. Die kunnen overal geplaatst worden.	Locatie 2 is in de cNRD opgenomen als redelijkerwijs te beschouwen alternatief en wordt in het vervolgtraject (MER fase 1) nader onderzocht.
5.2	Indiener is absoluut tegen het plaatsen van een hoogspanningsstation in de Borssele polder. Dit is een historische polder met grote cultuurhistorische waarde. Daar hoort geen industrie in thuis. Deze polder is in omstreeks 1667 drooggelegd en heeft een specifieke structuur. Die structuur mag niet worden aangetast. Dergelijke polders vinden we maar op twee plaatsen in Nederland. Een daarvan is Borssele.	Zie het antwoord bij zienswijze 3.1. Voor MER fase 1 zal ook onderzoek gedaan worden naar effecten op cultuurhistorische waarden.
6.	202300082 (Bedrijf, Eneco Verda B.V.)	
6.1	<p>Locatie 1 Liechtensteinweg komt als één van de voorkeurslocaties voor plaatsing van het hoogspanningsstation naar voren. Eneco heeft aan de Liechtensteinweg twee windturbines in bedrijf sinds eind 2018.</p> <p>In art. 4.1 van Bijlage I bij de concept NRD staat het volgende: Ten zuiden van de locatie op het terrein van de AWZI Sloe (afvalwaterzuiveringsinstallatie) staat een windturbine. Er bestaat een kans dat deze windturbine voor de aansluiting van het nieuwe 380 hoogspanningsstation op het landelijke hoogspanningsnet moet worden verplaatst of verwijderd. Indiener hecht er veel waarde aan dat deze relatief jonge windturbines door kunnen blijven draaien en daarmee een blijvende bijdrage kunnen leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de overheid. Verwijdering moet voorkomen worden. Verplaatsing zal gezien locatieschaarste niet eenvoudig zijn en betekent opnieuw extra materiaalbeslag voor aanleg civiele werken en bijkomende milieubelasting.</p> <p>Er is indiener daarom veel aan gelegen om de windturbines operationeel te houden op deze locatie, eventueel in combinatie met de aanwezigheid van een nieuw 380 kV hoogspanningsstation.</p>	Bij vrijwel alle locaties die in beeld zijn voor het nieuwe hoogspanningsstation (behalve locatie 3) is sprake van bestaande windturbines. Dit wordt meegenomen in de IEA. Per locatie moet bekeken worden of desbetreffende windturbines kunnen blijven staan of dat daarvoor andere locaties moeten worden gezocht. Er heeft intussen een gesprek plaatsgevonden tussen TenneT en indiener. Er is afgesproken om met elkaar in gesprek te blijven en indien nodig naar een oplossing te zoeken.

	Samenvattend: indiener is niet tegen de locatie Liechtensteinweg, maar wel tegen het verwijderen van relatief nieuwe windturbine(s) en doet daarom een dringend verzoek om in het ontwerp de combinatie van een nieuw 380 kV-station samen met de reeds aanwezige windturbines mogelijk te maken.	
7.	202300094 (Dorpsraad Borssele)	
7.1	Locatie 3' Weelhoekweg'. Het beoogde gebied aan de weelhoekweg in de Borssele polder, staat sinds 2003 gereserveerd als locatie die integraal deel uitmaakt van het geplande 'Groenproject 't Sloe' . Naast de visuele afscherming van het industriegebied heeft de beplanting ook een geluiddempende functie. Tot op heden is circa 120 hectare van dit plan gerealiseerd maar behoort de door EZK beoogde locatie 'weelhoekweg' tot een nog met bos in te richten deel van het project. Plaatsing van een hoogspanningsstation op deze locatie zal een breuk betekenen in de beoogde gesloten corridor van bosschage en geluidsafschermende werking.	Zie het antwoord bij zienswijze 3.1.
7.2	Tweede argument tegen deze locatie geeft indiener m.b.t. de geluidseffecten van het hoogspanningsstation op de omgeving en woonkern Borssele. Het recent in werking gestelde nieuwe hoogspanningsstation gelegen aan de westzijde van de Weelhoekweg geeft regelmatig geluidsoverlast tot in de kern van het dorp Borssele (laag frequente bromtoon). Helaas is bij het ontwerp geen rekening gehouden met gestuwde geluidseffecten richting noord. Bij het hoogspanningsstation aan de Weelhoekweg (oost) wordt eenzelfde geluidsoverlast voorzien voor de woonkern Borssele als bij het huidige station weelhoekweg west.	Zie het antwoord bij zienswijze 2.1
7.3	Indiener heeft dezelfde bezwaren m.b.t. de locaties 1 (Liechtensteinweg) en 2 (Belgiëweg Oost). Voor beide locaties gelden dezelfde bezwaren omtrent voorziene geluidsbelasting op de regio zoals eerder omschreven m.b.t. 'Weelhoekweg'.	Zie het antwoord bij zienswijze 2.1
8.	202300104 (particulier)	
8.1	Indiener geeft aan dat de bouw van een hoogspanningsstation in de omgeving door grootte en hoogte zeer overheersend wordt. Het leefklimaat in de directie omgeving wordt ernstig aangetast. Indien deze aan de Weelhoekweg geplaatst zal worden is het leefklimaat in en om de woning van de indiener in de Ossenweg niet meer acceptabel. Ook indien het hoogspanningsstation op de andere locaties geplaatst zal worden zal door de aanleg van nieuwe hoogspanningsmasten i.v.m. de aansluiting op het bestaande tracé het leefklimaat in en om de Ossenweg niet meer acceptabel zijn.	Zie ook het antwoord bij zienswijze 3.1. EZK en TenneT zijn zich ervan bewust dat een hoogspanningsstation impact zal hebben op de omgeving. In het MER en de IEA zal voor elk locatie alternatief onderzocht worden wat de impact is op de omgeving. Nadat de uiteindelijke voorkeurslocatie is bepaald, wordt in samenspraak met de

		omgeving gekeken hoe die locatie landschappelijk het beste kan worden ingepast.
8.2	<p>Bij ieder project of nieuwbouw realisatie op Industriegebied het Sloe volgt vrijwel standaard uit de ontwerp- en vergunningentoets dat alle wettelijke geluidsnormen voldoen en passen binnen de toegestane geluidsruijnte, gebaseerd op simulatie.</p> <p>Indieners grote bezorgdheid gaat echter uit naar het versterken van het totale akoestisch klimaat op de omgeving. De afgelopen decennia zijn geleidelijk de cumulatieve geluidseffecten van omgevingslawaai / onophoudelijk geruis enorm toegenomen op het dorp Borssele en omgeving.</p> <p>Daarmee zijn de aanvaardbare grenzen volgens indiener van geluidshinder meer dan bereikt, hetgeen kan leiden tot directe gezondheidsklachten.</p> <p>Een mix van decibel gerelateerd geluid gecombineerd met LFG (Laag Frequent Geluid) zal mede de cumulatie in de invloedssfeer van alle geluidsbronnen samen beïnvloeden. Deze combinatie zal juist in de avond en nacht de meeste overlast kunnen veroorzaken.</p>	<p>Zie ook het antwoord bij zienswijze 2.1.</p> <p>Voor het hoogspanningsstation wordt inzichtelijk gemaakt wat de effecten in de gebruiksfase zijn in de vorm van geluidsemissies. Daarbij wordt (voor zowel de locaties binnen de zone van het industrieterrein als de locatie buiten het gezoneerde industrieterrein) een analyse gedaan van het laagfrequente geluid. Voor laagfrequent geluid wordt gebruik gemaakt van de NSG-richtlijn voor laagfrequent geluid en de Vercammen-curve. Ligt een locatie binnen het industrieterrein dan wordt gebruik gemaakt van toetsing aan het zonebeheermodel en de toetspunten die hierin zijn opgenomen. Voor een locatie buiten het gezoneerde industrieterrein wordt een methodiek gekozen die qua toetsing aansluit op het zonebeheermodel. Hierdoor zijn de vier locatiealternatieven onderling vergelijkbaar.</p> <p>Onderdeel van het proces is ook om te kijken naar eventuele maatregelen die bijdragen aan het verder verlagen van de geluidsbelasting. Zeker wanneer niet kan worden voldaan aan de toetspunten in het zonebeheermodel.</p>
8.3	<p>Een ander zeer belangrijk bezwaar is de angst voor gezondheidsrisico's voor mens en dier als gevolg van elektro magnetische straling en fijnstof.</p> <p>Een belangrijke reden hierin is dat de wetenschap nog niet in staat is om definitieve uitspraken te doen over de gezondheidseffecten op lange termijn ten gevolge van magnetische straling van hoogspanningsleidingen of schakelstations. Zolang er nog geen wetenschappelijke consensus en uniforme regelgeving is over de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof zullen deze zorgen blijven.</p>	<p>Eind april 2023 heeft de minister voor Klimaat en Energie, mede namens de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, het bevoegd gezag (gemeenten, provincies en het Rijk) en de netbeheerders voor elektriciteit per brief¹ geïnformeerd over de herijking van het voorzorgbeleid voor magneetvelden in het elektriciteitsnetwerk. De brief geeft advies hoe om te gaan met de mogelijke gezondheidsrisico's van de magneetvelden. Het gaat over bovengrondse hoogspanningslijnen, hoogspanningsstations, ondergrondse hoogspanningskabels en transformatorhuisjes.</p> <p>De minister voor Klimaat en Energie heeft met de netbeheerders afgesproken dat zij, bij de aanleg van nieuwe netcomponenten en bij voorgenomen wijzigingen van bestaande netcomponenten, vanaf 1 oktober 2023, proportionele bronmaatregelen treffen. Zo</p>

¹ [Brief herziening voorzorgsbeleid \(kennisplatform.nl\)](https://kennisplatform.nl/brief-herziening-voorzorgsbeleid)

		<p>worden de magneetvelden van netcomponenten zo klein mogelijk gehouden en verminderd.</p> <p>Meer informatie over de uitvoering van het voorzorgbeleid magneetvelden bij elektriciteitsvoorzieningen is te vinden op de website van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM): https://www.rivm.nl/hoogspanningslijnen.</p> <p>Het toetsingskader in relatie tot luchtkwaliteit (fijnstof) is opgenomen in de Wet milieubeheer. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese richtlijnen met betrekking tot Luchtkwaliteit. De wet geeft voor een aantal stoffen de normen aan, waaraan de luchtkwaliteit moet voldoen. In de komende fase van het project (MER-fase 1) worden de milieueffecten voor de locatie- en tracéalternatieven onderzocht, waaronder luchtkwaliteit.</p>
9.	202300105 (Stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland)	
9.1	<p>Indieners willen hier volstaan met te benadrukken, dat de groene grens moet worden gehandhaafd door de industriële functies binnen de vastgestelde grenzen van het bestemmingsplan Haven- en Industrierrein Sloe te plaatsen. Daarbuiten wil indiener de landschappelijke groene afscherming voltooid zien, zoals neergelegd in het groenproject 't Sloe. Het doortrekken van die groene afscherming via Sloepoort naar het Sloebos bij Nieuwdorp tot aan de Sloekreek zal de scheiding tussen de grootschalige basisindustrie en de waardevolle plattelandsomgeving bevorderen.</p>	<p>Groenproject 't Sloe is een initiatief van de gemeente Borsele, waarbij het streven is om in een daartoe aangewezen zoekgebied van 280 hectare maximaal 200 hectare met groen in te richten. In dit verband is er ook een eindplaatje opgesteld hoe het gebied er uit zou kunnen zien bij de volledige ontwikkeling van 200 hectare. Momenteel is er circa 120 hectare ontwikkeld.</p> <p>Met betrekking tot de stevige landschappelijke inpassing (indien locatie 3) vinden EZK en TenneT het belangrijk hier invulling aan te geven en aan te sluiten bij het lopende proces met betrekking tot het compensatieplan Borssele.</p> <p>Een nieuw hoogspanningsstation op locatie 3 verhoudt zich inderdaad niet tot de eerder gepresenteerde plannen zoals omschreven in het compensatieplan Borssele. Dit is gesignaleerd en zal worden besproken met de betrokken partijen binnen het compensatieplan Borssele. Daarin zal bepaald moeten worden hoe om te gaan met de uitvoering van het compensatieplan Borssele indien locatie 3 voor het hoogspanningsstation omgeving Sloegebied in beeld komt als voorkeurslocatie. De regie voor het compensatieplan Borssele ligt in handen van de gemeente Borsele.</p>

		<p>Bevoegd gezag en initiatiefnemer zijn zich bewust van het karakter en de waarde van het gebied en begrijpen de weerstand in de omgeving. Een locatie buiten het haven- en industriegebied 't Sloe (hierna: Het Sloegebied) heeft dan ook niet de voorkeur. Echter, het kan zo zijn dat na onderzoek blijkt dat de locaties binnen het Sloegebied met bijbehorende verbindingen meer impact hebben op natuur, milieu en de leefomgeving dan locaties buiten het Sloegebied, of technisch/praktisch niet haalbaar zijn. Om die reden is uit de eerste ruimtelijke inventarisatie een zoekgebied gekomen dat breder is dan het Sloegebied en is een zoeklocatie buiten het Sloegebied niet op voorhand uitgesloten. Nader onderzoek in de vorm van een Milieueffectrapport (hierna: MER) en IEA is nodig. Dit onderzoek volgt na de publicatie van de NRD, in het tweede kwartaal van 2023. Het beoordelingskader van het MER, dus welke aspecten er allemaal worden onderzocht en hoe, staat uiteengezet in de NRD. Zie ook het antwoord bij zienswijze 3.1.</p>
9.2	<p>Indiener spreekt opnieuw de sterke voorkeur uit voor de locatie 2 (Belgiëweg Oost) binnen het haven- en industrieterrein en indiener herhaalt zich te zullen verzetten tegen de locatie 3 (Weelhoekweg), buiten de grenzen van het Sloegebied in de nog agrarische en landschappelijk waardevolle Borsselepolde.</p>	<p>Zie het antwoord bij zienswijze 3.1.</p>
9.3	<p>Indiener verzoekt de totstandkoming van de recente ontwikkelingen op de in de concept NRD genoemde locatie 2 nader te beschrijven. Tot de verbazing en teleurstelling van indiener heeft op locatie 2 onlangs invulling plaatsgevonden door een zonnepark van 20 ha en de plaatsing van windmolens aan het einde van 2022. De druk op de beperkte beschikbare ruimte door allerlei ontwikkelingen in de omgeving is al langer bekend bij overheden en instanties.</p> <p>Daarom is door het bestuurlijk overleg aan het adviesbureau FTT opdracht gegeven de verschillende belangen in het gebied helder in kaart te brengen en een doelmatige aanpak te adviseren. Ook bij de opstelling van dat rapport zijn belanghebbende bewoners en (burger) organisaties betrokken. Het rapport Fon Ten Thij is in september 2021 in het bestuurlijke overleg (opdrachtgever en betaler) besproken. Van het rapport en het daarin opgenomen advies (tot het doen opstellen van een integrale gebiedsvisie en een onafhankelijke gebiedsregisseur) is niets meer vernomen.</p>	<p>Zie ook het antwoord bij zienswijze 3.1.</p> <p>In de NRD is aangegeven dat locatie 'Belgiëweg Oost' over het algemeen een goede beoordeling krijgt. Aandachtspunten zijn de onzekerheid over de beschikbaarheid van de locatie, vanwege de eventuele komst van een of twee kerncentrales, de impact van de bestaande windturbines aan de rand van het terrein en de mogelijke invloed op bestaande natuurwaarden.</p> <p>In MER fase 1 en de IEA zal voor elk stationslocatiealternatief onderzocht worden wat de impact is op de omgeving. Hierbij wordt ook gekeken naar de (recente) ruimtelijke invulling van de locaties. Hierna zal de uiteindelijke voorkeurslocatie worden bepaald en wordt in samenspraak met de omgeving gekeken hoe die locatie landschappelijk het beste kan worden ingepast.</p>

	<p>Tot onze teleurstelling moeten wij nu vaststellen dat de voorkeurslocatie voor een nieuw extra hoogspanningsstation is bezet door ruimtebeslag dat ook én beter op andere locaties een plaats zou hebben kunnen vinden. Het ruimtegebruik door EPZ met een zonnepark en twee windmolens van schaarse en kostbare gronden met een bestemming voor zware basisindustrie getuigt niet van zorgvuldig ruimtegebruik. De plannen van Tennet worden daardoor onnodig gefrustreerd.</p> <p>Eerder heeft EPZ op juridische wijze door beroep bij RvS getracht de opdrachten van Tennet en EZK te belemmeren en aanlanding wind op zee te voorkomen. Daarbij werd de strijdigheid met de belangen van de KernCentrale Borssele (KCB1) aangevoerd en de mogelijke bouw van nieuwe kerncentrales. De RvS heeft het beroep en de argumenten van KCB ondertussen verworpen. Nu toont zich opnieuw de strijd om de ruimte en de voorrang in deze procedure voor de locatie van het nieuwe hoogspanningsstation. Naar wij vrezen uit puur en beperkt eigenbelang en tegen beter weten in dreigt deze machtsstrijd het Hoogspanningsstation Omgeving Sloe naar buiten de grenzen van het Sloegebied te drukken, het groene landelijke gebied in.</p> <p>Wij verzoeken in de NRD op te nemen dat nader onderzoek wordt gedaan naar de recente ruimtelijke invulling van de voorkeurslocatie 2 en de rol van de verantwoordelijke gronduitgever (Havenschap NSP) en verantwoordelijke vergunningverlener (gemeente Borsele) hierin.</p>	
10.	202300111 (Vogelbescherming Nederland)	
10.1	<p>Indiener wijst op de belangen van de diverse watervogels en steltlopers die van de onmiddellijke omgeving gebruik maken. Het Sloegebied grenst direct aan het Natura2000 gebied Westerschelde.</p> <p>Deze omgeving is van belang als rust-, foerageer en broedgebied van de diverse beschermde soorten, in het bijzonder voor de soorten waarvoor het gebied is aangewezen als beschermingszone. Daarnaast is sprake van vele vluchtbewegingen van vogels ook over het Sloegebied zelf. De vogels die in deze omgeving voorkomen zijn typisch voor open landschappen.</p> <p>Hoogspanningsmasten in de omgeving zijn versturende objecten, vormen barrières in vliegroutes, kunnen leiden tot het vermijden van gebieden en kunnen leiden tot aanvaringen. Het valt ons op dat in de concept NRD geen aandacht wordt geschonken aan de nabijgelegen</p>	<p>Het doel van de NRD is om iedereen te informeren over de voorgenomen activiteit van initiatiefnemer TenneT en om aan te geven welke milieuaspecten en alternatieven in het MER worden onderzocht. Op basis van een analyse van locatie- en tracéopties (bijlage 1 bij de NRD) zijn 4 alternatieven gekozen. In het vervolgotraject (MER fase 1) worden deze alternatieven nader onderzocht. Daarbij wordt, zoals opgenomen in Tabel 6-2 van de NRD, bij het onderdeel natuur onderscheid gemaakt in Natura 2000, soorten, houtopstanden en Natuurnetwerk Nederland (NNN). Onder Natura 2000 wordt gekeken naar de effecten op habitattypen en -soorten, waaronder ook de effecten op vogels. Bij soorten wordt ook gekeken naar de effecten op beschermde soorten die niet specifiek aan een Natura 2000-gebied zijn gekoppeld.</p>

	<p>ligging van het Natura2000 gebied en de mogelijke effecten op vogels waarvoor dit gebied van belang is.</p> <p>Rekening houdend met dit gegeven is vanuit het natuurbelang het wenselijk dat voldoende afstand wordt gehouden tot natuurgebieden (hoogspanningsstation en hoogspanningsleidingen), dat bovengrondse leidingtracés qua lengte beperkt worden tot een minimum, en bij voorkeur ook ondergrondse oplossingen worden gezocht.</p> <p>Daarnaast is het van belang dat hoogspanningsleidingen voorzien worden van vogelflappen/varkenskrullen om het risico op aanvaringen te verminderen (mitigerende maatregelen).</p>	<p>Als het project nadelige gevolgen voor de natuur heeft dan geeft het bevoegd gezag aan welke maatregelen er worden getroffen om die nadelige gevolgen ongedaan te maken, te beperken of te compenseren. Dit zijn maatregelen tijdens de uitvoering van het project of in de periode dat het 380kV-hoogspanningsstation werkzaam is.</p>
10.2	<p>Indiener geeft aan dat in de NRD ook het onderwerp gebiedsbescherming behandeld moet worden (externe werking Natura 2000). Aansluitend zal t.a.v. keuzes omtrent alternatieven/varianten wat betreft opstellingen en tracés ook gekeken moeten worden naar de mogelijke cumulatieve effecten op de diverse instandhoudingsdoelstellingen waarvoor de Westerschelde als Natura 2000 gebied is aangewezen (toe te voegen aan tabel 3 en 6-2). Daarbij speelt ook het cumulatief effect als het gaat om aanvaringen met andere objecten, in het bijzonder met windmolens en andere hoogspanningsmasten in deze omgeving.</p>	<p>In aansluiting op het door indiener gestelde kunnen de eventuele cumulatieve effecten van belang zijn voor de uiteindelijke locatiekeuze. Vandaar dat in aansluiting op de zienswijze van indiener ook in het MER fase 1 al naar de cumulatieve effecten zal worden gekeken. Dit behelst een kwalitatieve analyse.</p>
10.3	<p>Indiener geeft aan dat als het gaat om onderzoek, het tevens van belang is om niet alleen naar literatuurgegevens te kijken maar ook in het veld na te gaan waar vogels voorkomen en of er sprake is van belangrijke vliegbewegingen over het plangebied, bijvoorbeeld van foerageerplek naar rustplek en broedplaatsen tijdens de perioden van trek. In de concept NRD heeft men aangegeven zich te beperken tot literatuuronderzoek en bureauonderzoek in de eerste fase (tabel 6-2). Daardoor komen naar onze mening de actuele natuurbelangen te laat aan bod in het MER-proces.</p>	<p>In en om het Sloegebied is al veelvuldig onderzoek gedaan naar het voorkomen van beschermd (vogel)soorten. Deze informatie wordt gebruikt voor het bepalen van de effecten in MER fase 1 en de vergelijking van de alternatieven. Het in MER fase 1 al uitvoeren van veldbezoeken wordt, gezien de op dit moment voorhanden informatie over voorkomen en vliegbewegingen van beschermd (vogel)soorten, niet noodzakelijk acht.</p>
10.4	<p>Indiener wijst erop dan wanneer men de SOVON-gevoeligheidskaarten i.v.m. windturbines bekijkt dan zijn in ieder geval de alternatieven nummer 2, 4, 5 en 6 locaties die op het eerste gezicht niet wenselijk zijn in verband met Natura2000 Westerschelde. Niet vanwege de nabijheid van de Natura2000-begrenzing en niet omdat deze locaties ook automatisch de plaatsing van hoogspanningsmasten binnen het beïnvloedingsgebied van Natura2000 Westerschelde betekenen waarbij bovendien sprake is van langere tracés. Zoals op pagina 7 van de concept NRD ook al wordt aangegeven gaat een langer bovengrondse</p>	<p>In het MER fase 1 wordt ter vergelijking van de alternatieven ook gekeken naar de effecten op omliggende Natura2000-gebieden, waaronder ook de Westerschelde. Daarbij wordt rekening gehouden met de ligging van een locatie en het verschil in ruimtebeslag.</p>

	<p>380kV-tracé gepaard met een groter ruimtebeslag wat meestal meer/grotere effecten betekent.</p> <p>In ieder geval heeft een afwaartse situering van energie-infrastructuur t.o.v. de begrenzing van het Natura2000 gebied Westerschelde en beperking van het aantal meters hoogspanningsleiding de voorkeur. Hiermee wordt ook het ruimtebeslag van een 380kV-tracé beperkt. Dit zou zijn weerslag moeten krijgen in een milieu- en vogelvriendelijk voorkeursalternatief in het Milieueffectrapport.</p>	
11.	202300113 (Dorpsraad Nieuwdorp)	
11.1	<p>Het Sloegebied grenst direct aan het Natura2000 gebied Westerschelde. Vraag is in hoeverre de belangen van Natura 2000 worden betrokken bij het bepalen van de juiste locatie. Zover we kunnen beoordelen wordt daar in de NRD geen aandacht aan geschonken.</p>	Zie het antwoord bij zienswijze 10.1 t/m 10.4.
11.2	<p>Als dorpsraad zijn we tegen uitbreiding van het bestaande industrieterrein. In het concept NRD staan 2 locaties buiten dit industrieterrein aangegeven. Wij kunnen ons daarin niet vinden. Bekend is dat in Rilland het 380 KV hoogspanningsstation geluidshinder heeft veroorzaakt richting omwonenden.</p> <p>Omdat het industrieterrein niet ver van het dorp Nieuwdorp ligt vrezen indieners nog meer geluidshinder dan ze nu al hebben. Tijdens de bijeenkomst op 31 januari hebt u aangegeven dat het aspect geluid in de MER zal worden onderzocht als milieuaspect. Indieners vinden het vreemd dat de MER pas na het vaststellen van de definitieve locatie aan de orde komt. Indieners geven aan dat wanneer voor locatie 7 gekozen wordt of een andere locatie dan dient daarbij ook integraal het project Central Gate meegenomen te worden (dat overigens nog niet vaststaat). Alle activiteiten op het industrieterrein versterken namelijk het geluid.</p> <p>Indiener geeft aan dat dorpen steeds meer tussen hoogspanningsmasten komen te leven. Indiener is tegen verdere uitbreiding van hoogspanningsmasten in de omgeving. Indieners zien het woon- en leefklimaat steeds verder onder druk komen. Voor de ontwikkeling van het 380 kV-hoogspanningsstation is een wettelijke compensatie aan de orde. Gelet op het woon- en leefklimaat willen indieners een bovenwettelijke compensatie, mocht het hoogspanningsstation er komen.</p>	<p>Zie het antwoord bij zienswijze 2.1 en 3.1, waarbij wordt opgemerkt dat in de NRD niet twee, maar één locatie is opgenomen gelegen buiten het Sloegebied.</p> <p>Uit het voortraject zijn negen mogelijke locaties (opties) naar voren gekomen. Deze opties zijn nader geanalyseerd. Dit betreft een eerste globale beoordeling. Voor deze analyse/beoordeling wordt verwezen naar bijlage I bij de NRD.</p> <p>Kijkend naar de resultaten van de analyse van de locatie- en tracéopties komen de volgende vier locaties als redelijkerwijs te beschouwen alternatieven naar voren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Locatie 1: Liechtensteinweg • Locatie 2: Belgiëweg Oost • Locatie 3: Weelhoekweg (buiten het Sloegebied) • Locatie 5: Frankrijkweg <p>Deze locaties worden uitvoerbaar geacht en hebben over het algemeen een goede beoordeling. Deze vier locaties zullen in het MER fase 1 onderzocht worden en in de IEA meegenomen worden. Locatie 7 wordt niet verder onderzocht.</p>
12.	202300121 (particulier)	

12.1	Indiener vindt dat TenneT als het ministerie van EZK moet inzien dat een nieuw 380 kV-hoogspanningsstation buiten het Sloegebied geen optie kan zijn.	Zie het antwoord bij zienswijze 3.1.
12.2	Belangrijk kader dat zeker meegenomen moet worden, zeker bezien met de toekomstige ontwikkelingen in het Sloegebied, is dat er nagedacht wordt over ruimhartige compensatie voor de bewoners van de gemeente Borsele in het algemeen en de omliggende dorpen Borsele, 's-Heerenhoek, Nieuwdorp en Lewedorp in het bijzonder. Deze compensatie dient vooraf afgesproken en bepaald te worden.	Zie het antwoord bij zienswijze 3.1.
13.	202300124 (EPZ)	
13.1	<p>In de concept NRD wordt de mogelijke nieuwbouw van twee kerncentrales (nog) niet genoemd als toekomstige aansluitmogelijkheid voor het hoogspanningsstation (par. 1.1) en is de mogelijke nieuwbouw van twee kerncentrales ook (nog) niet genoemd in de paragraaf over samenhang met andere projecten (par. 1.3) of als zogenaamde 'autonome ontwikkelingen' waarmee rekening wordt gehouden (hoofdstuk 6).</p> <p>Volgens indiener zijn er redenen om de mogelijke nieuwbouw van twee kerncentrales explicieter in de definitieve NRD te benoemen.</p> <p>Indiener zou in de definitieve NRD de volgende punten bevestigd willen zien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dat bij de bepaling van de benodigde capaciteit van het nieuwe hoogspanningsstation rekening gehouden wordt met de mogelijke nieuwbouw van twee kerncentrales; - dat er als onderdeel van de Integrale Effectenanalyse zal worden gekeken naar de mogelijkheden om een verbinding te realiseren tussen de twee nieuwe kerncentrales en het nieuwe hoogspanningsstation. 	<p>De NRD bevat de aanpak voor het opstellen van een Milieueffectrapport (MER) waarin de alternatieven en milieueffecten van het 380kV-hoogspanningsstation en de bijbehorende hoogspanningsverbindingen worden onderzocht.</p> <p>Met betrekking tot klantaansluitingen is in de NRD aangegeven dat het uitgangspunt is dat het hoogspanningsstation zodanig uitgevoerd wordt dat er ruimte is voor ongeveer 10 klantaansluitingen. Dit aspect wordt dan ook meegenomen in de beoordeling van de locaties. Eventuele nieuwe kerncentrales kunnen één van deze klantaansluitingen worden. De RCR-procedure voor het hoogspanningsstation omgeving Sloegebied voorziet echter niet in de toekenning van de klantaansluitingen).</p> <p>In paragraaf 1.3 van de NRD is de mogelijke nieuwbouw van twee kerncentrales niet genoemd. Wel is in paragraaf 5.4 van de NRD aangegeven dat aandachtspunten bij locatie 'Belgiëweg Oost' zijn: de onzekerheid over de beschikbaarheid van de locatie, vanwege de eventuele komst van een of twee kerncentrales, de impact van de bestaande windturbines aan de rand van het terrein en de mogelijke invloed op bestaande natuurwaarden.</p> <p>In hoofdstuk 6 van de NRD is aangegeven: Autonome ontwikkelingen zijn op zichzelf staande ontwikkelingen waarover al is besloten en die een verandering in hetzelfde gebied tot gevolg hebben. Autonome ontwikkelingen die van groot belang zijn vanwege de nabijheid en mogelijk (gedeeltelijke) gelijktijdige uitvoering, zijn; Net op zee IJmuiden Ver Alpha en Net op zee Nederwiek 1. Een inventarisatie en overzicht van overige autonome ontwikkelingen vindt in het MER plaats.</p>

		<p>Ten tijde van het opstellen van de (concept) NRD is nog niet besloten dat er twee kerncentrales in Borssele komen, waardoor de kerncentrales niet genoemd zijn bij de autonome ontwikkelingen.</p> <p>De mogelijkheden om een verbinding te realiseren tussen de twee nieuwe kerncentrales en het nieuwe hoogspanningsstation zal geen onderdeel zijn van de IEA omdat dit geen onderdeel is van de procedure voor het hoogspanningsstation (scope). Gezien de vroege fase in de besluitvorming omtrent kernenergie is ook niet duidelijk waarmee of op welke wijze rekening daarmee zou kunnen worden gehouden. Er zijn nog geen keuzes gemaakt over o.a. locatie, omvang en planning van eventuele kerncentrales.</p> <p>Wel zal in het MER fase 1 en de IEA voor elk stationslocatiealternatief onderzocht worden wat de impact is op de omgeving. Hierbij wordt ook gekeken naar de ruimtelijke invulling van de locaties. Hierna zal de uiteindelijke voorkeurslocatie worden bepaald en wordt in samenspraak met de omgeving gekeken hoe die locatie landschappelijk het beste kan worden ingepast. Het hoogspanningsstation zal dusdanig ontworpen worden dat kernenergie een mogelijke klantaansluiting kan worden.</p>
13.2	<p>Indiener geeft aan tijdens een gesprek met TenneT dat de grond van EPZ aan de Belgiëweg Oost niet beschikbaar is voor de bouw van het extra hoogspanningsstation, omdat EPZ de grond beschikbaar wil houden voor de mogelijke bouw van twee nieuwe kerncentrales. Indiener geeft ook aan dat zonder de grond van EPZ (die beschikbaar dient te blijven voor de twee nieuwe kerncentrales) is er onvoldoende ruimte om het nieuwe hoogspanningsstation op de locatie aan de Belgiëweg Oost te bouwen.</p> <p>In de concept NRD is de locatie aan de Belgiëweg Oost (locatie 2) over het algemeen (nog) als goed beoordeeld. Wel wordt als aandachtspunt in de concept NRD genoemd de onzekerheid van de beschikbaarheid van de locatie, vanwege de eventuele komst van een of twee kerncentrales. Gezien de inmiddels bekend geworden informatie met betrekking tot de locatie aan de Belgiëweg Oost, dient naar mening van indiener:</p> <p>1) de locatie aan de Belgiëweg Oost in de NRD als niet reële locatieoptie buiten beschouwing te worden gelaten, dan wel;</p>	<p>Het Sloegebied is door het kabinet als voorkeurslocatie aangewezen voor de eventuele ontwikkeling van twee nieuwe kerncentrales. De locatie van de mogelijk te bouwen kerncentrales staat nog niet vast. Dit is reden dat de locatie Belgiëweg Oost op grond van de analyse niet is afgevallen. Het laten afvallen van de locatie Belgiëweg Oost zou indirect betekenen dat alle locaties binnen het Sloegebied niet kunnen. Het gehele Sloegebied is namelijk op grond van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) aangewezen als vestigingsplaats voor kerncentrales.</p> <p>Bij het bepalen van de alternatieven is gekeken naar fysiek beschikbare grond voor de realisatie van het hoogspanningsstation. Daarbij is nog geen rekening gehouden met het eigendom en het gebruik, tenzij op het terrein in de huidige situatie al relatief veel in gebruik zijnde gebouwen staan.</p>

	<p>2) de onbeschikbaarheid van voldoende grond aan de Belgiëweg Oost explicieter mee te worden gewogen bij de analyse van de 'beschikbare ruimte' en de nieuwbouw van kerncentrales explicieter mee te worden gewogen bij het aspect 'ruimtelijke ontwikkelingen', hetgeen zou moeten leiden tot een rode beoordeling, dan wel;</p> <p>3) te worden toegelicht met welke maatregelen het risico dat er onvoldoende grond beschikbaar is aan de Belgiëweg Oost kan worden weggenomen.</p>	<p>Als onderdeel van MER fase 1 en de IEA wordt bij de vergelijking van de alternatieven ingegaan op het huidige en mogelijk toekomstige gebruik en bijbehorende consequenties. Daarmee kunnen, om te komen tot een voorkeurslocatie, alle belangen worden meegewogen. Zo ook een mogelijke reservering (aanwijzing) van de locatie Belgiëweg Oost voor de komst van twee kerncentrales.</p>
13.3	<p>In de reactie van EPZ op het Voornemen en voorstel voor participatie heeft EPZ gevraagd of er bij de bepaling van de locatie en capaciteit van het hoogspanningsstation rekening is gehouden met toekomstige ontwikkelingen zoals netverzwaring, vraagontwikkeling in het gebied en een verbinding met het gebied ten zuiden van de Westerschelde.</p> <p>In de reactienota hebben TenneT en EZK aangegeven zich er terdege van bewust zijn dat een integrale beschouwing noodzakelijk is en blijft.</p> <p>Indiener heeft van TenneT en EZK begrepen dat er gewerkt wordt aan een bredere beschouwing, waarvan de resultaten na de zomer worden verwacht. Indiener zou graag in de definitieve NRD zien hoe de resultaten van de integrale beschouwing in de Integrale Effectenanalyse zouden kunnen worden meegewogen.</p>	<p>Zie ook het antwoord bij zienswijze 4.4.</p> <p>Deze procedure ziet toe op de ruimtelijke inpassing van het nieuwe 380kV hoogspanningsstation. Het bestaande 380 kV hoogspanningsstation in Borssele heeft na de aansluiting van het project Net op zee IJmuiden Ver Alpha geen mogelijkheid om nieuwe verbindingen aan te sluiten. Er is daarom nieuwe aansluitcapaciteit nodig voor toekomstige initiatieven. Het hoogspanningsstation zal de standaard en maximale grootte krijgen qua capaciteit en velden met ruimte voor 10 toekomstige klantaansluitingen. Hiermee wordt met toekomstvastheid rekening gehouden. Deze procedure richt zich niet op eventuele gevolgen van nieuwe aansluitingen op het achterliggende hoogspanningsnet.</p> <p>Er zijn veel ontwikkelingen gaande in en rond het Sloegebied. De ontwikkeling van extra kernenergie wordt de komende tijd verder onderzocht.</p> <p>Bij dit onderzoek hoort ook een kwantitatieve analyse waarbij de gevolgen voor het hoogspanningsnet worden meegenomen. Hierin wordt gekeken wat er nodig is om extra opwek aan te sluiten en te transporteren. Hierin speelt ook de toename van de elektriciteitsvraag (voor bijvoorbeeld de productie van waterstof) een rol.</p>
14.	202300132 (MSP Beheer BV)	
14.1	<p>Voor de omgeving wordt de bouw van een hoogspanningsstation door de grootte en hoogte zeer overheersend. Het leefklimaat van de directe omgeving wordt ernstig aangetast. Indien deze in de Weelhoekweg geplaatst zal worden is het leefklimaat voor ons bedrijf in de Ossenweg niet meer acceptabel.</p>	<p>Zie de antwoorden bij zienswijzen 3.1 en 8.1.</p>

14.2	De gronden in de Ossenweg hebben een agrarische bestemming en zijn onmisbaar voor de levensvatbaarheid van onze akkerbouwtaak. Men heeft daar niet meer voldoende areaal om de noodzakelijke vruchtwisseling toe te passen en te voldoen aan het vol leveren van ons huidige bietenquotum. Ook de uienteelt is onmisbaar voor het exploiteren van onze nieuwe fabriek. Tevens is het mechanisatiepark gebaseerd op de huidige hectares waardoor door verlies van areaal de mechanisatiekosten per hectare hoger worden. Ook is het voor indiener onacceptabel dat er een waardevermindering voor de overblijvende gronden en bedrijfsgebouwen in de Ossenweg zal zijn.	Bij het bepalen van de alternatieven is gekeken naar fysiek beschikbare grond voor de realisatie van het hoogspanningsstation. Daarbij is nog geen rekening gehouden met het eigendom en het gebruik, tenzij op het terrein in de huidige situatie al relatief veel in gebruik zijnde gebouwen staan. Als onderdeel van het MER fase 1 en zeker de IEA wordt bij de vergelijking van de alternatieven ingegaan op het gebruik en bijbehorende consequenties. Bij de uiteindelijke keuze voor een voorkeurslocatie worden alle belangen meegewogen. Zo ook het verlies aan agrarische grond en de bijbehorende effecten voor de exploitant.
14.3	De geplande locatie aan de Weelhoekweg is een agrarisch gebied en heeft geen industriebestemming. Daarom niet geschikt voor de aanleg van een hoogspanningsstation.	De aanwezigheid van een industriebestemming is geen voorwaarde bij het bepalen van de alternatieven. In alle gevallen moet een planologische procedure worden doorlopen om het voornemen mogelijk te maken.
15.	202300136 (North Sea Port)	
15.1	Locatie 2, 4, 5 en 6: indiener geeft aan dat deze locaties niet beschikbaar zijn vanwege langdurige erfpachtovereenkomsten of juridische beperkingen.	Bij het bepalen van de alternatieven is gekeken naar fysiek beschikbare grond voor de realisatie van het hoogspanningsstation. Daarbij is nog geen rekening gehouden met het eigendom en het gebruik, tenzij op het terrein in de huidige situatie al relatief veel in gebruik zijnde gebouwen staan. Als onderdeel van het MER fase 1 en zeker de IEA wordt bij de vergelijking van de alternatieven ingegaan op het gebruik en bijbehorende consequenties. Bij de uiteindelijke keuze voor een voorkeurslocatie worden alle belangen meegewogen. Zo ook de onderliggende erfpachtovereenkomsten en de bijbehorende juridische beperkingen.
15.2	Indiener wenst dat beschikbaarheid van gronden wordt betrokken in het toetsingskader.	Zoals bij het antwoord op zienswijze 15.1 al verwoord, wordt in het MER fase 1 en de IEA ingegaan op het gebruik en de bijbehorende consequenties.
16.	202300150 (dorpsraad 's-Heerenhoek)	
16.1	Indiener geeft aan dat de leefbaarheid kleine kernen en ontsluiting inzake bereikbaarheid openbaar vervoer ten opzichte van verkeerstoename bij bouw als aspect meegenomen moet worden in het toetsingskader.	TenneT ontwikkelt in samenwerking met de aannemer altijd een verkeersplan waarin wordt getracht woonkernen zoveel mogelijk te ontwijken.
17.	202300165 (Dorpsraad 's-Heerenhoek)	
17.1	Beste locatie zou zijn de Frankrijkweg, centraal gelegen in het Sloegebied, deels in de gemeente Vlissingen en deels in de gemeente Borsele. Er is voldoende ruimte beschikbaar. Ook voor de realisatie van een 150 kV-station aansluitend aan het 380 kV-station is ruimte. Gezien de omvang en vorm van het terrein is er voldoende	Locatie 5 is in de cNRD opgenomen als redelijkerwijs te beschouwen alternatief en wordt in het vervolgtraject (MER fase 1 en IEA) nader onderzocht.

	ruimte aanwezig om in de toekomst klantaansluitingen te kunnen realiseren. Er liggen geen kwetsbare objecten binnen 500 meter van de locatie.	
17.2	Indieners voorzien een geluidsbelasting voor de omgeving met geluidsuitstoot van de transformatieblokken, daarnaast bestaat de uitstoot van 'laag frequente bromtoon' voor de direct aanwonenden. Voor locatie Liechtensteinweg geldt eveneens de geluidsuitstoot van 'een laag frequente bromtoon' voor de direct aanwonenden.	Zie het antwoord bij zienswijze 2.1
17.3	Indieners zouden het waarderen als zowel TenneT als het ministerie van EZK inziet dat een nieuw 380 kV hoogspanningsstation buiten het Sloegebied geen optie kan zijn. Natuurgebied 't Sloe is gereserveerd voor het groenproject.	Zie het antwoord bij zienswijze 3.1.
18.	202300418 (particulier)	
18.1	<p>Indiener wijst op punt 1.3.3. van het concept-NRD waarin wordt verwezen naar het compensatieplan van Fon ten Thij procesontwikkeling. In het onderhavige document concept-NRD is binnen het milieucriteria geen concrete planuitwerking meegenomen hoe, waar en wanneer compensatie plaatsvindt, terwijl wel ingrijpend op natuur en het gepland zoekgebied van het groenproject zal worden aangetast.</p> <p>Ook is niet omschreven welke eisen hiervoor worden gehanteerd en missen we een gebiedsregisseur. Ten aanzien van de leefomgeving ziet indiener hierin een ernstige tekortkoming voor toekomstige besluitvorming. Op basis van compensatie zien we m.b.t. realisatie van Groenproject 't Sloe nu al een ruime achterstand. De gemeente Borsele heeft meerdere keren aangegeven dat totaal realisatie van dit plan van kracht blijft, terwijl nu het Zeeuws landschap ingrijpend en voor langer tijd wordt aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn.</p>	Zie het antwoord bij zienswijze 3.1 en 9.1
18.2	M.b.t. elektromagnetische velden geeft indiener aan dat in de omgeving van Borssele meerdere boven- en ondergrondse hoogspanningsverbindingen lopen naast en nabij de geplande optionele locaties voor het nieuwe hoogspanningsstation. Indieners zorg gaat uit naar een mogelijk "unieke situatie" die zal ontstaan door de enorme spanningen en elektro magnetisch velden, die vaak in tegengestelde richtingen lopen en elkaar kruisen en daarbij kunnen versterken.	Zie het antwoord bij zienswijze 8.3.

	<p>Indiener uit bezorgdheid naar een basis van onzekerheid. T.a.v. deze voorziene unieke situatie kan ook een korte overschrijding zeer schadelijk zijn en als een verhoogde risicofactor worden beschouwd voor de gezondheid van mens en dier. Het RIVM hanteert een blootstellingsnormering op basis van jaargemiddelde. De wetenschap is nog niet in staat om een duidelijk antwoord te geven op de negatieve effecten. Volgens sommige onderzoeken zou het magneetveld (kinder)leukemie en alzheimer kunnen veroorzaken.</p> <p>Indieners geven aan geen proefkonijnen te willen zijn zoals met bijvoorbeeld asbest.</p>	
18.3	<p>M.b.t. geluid wijst indiener op de cumulatie van het akoestisch klimaat dat de afgelopen jaren fors is toegenomen in Borssele en omgeving. De komst van een nieuw hoogspanningsstation zullen het akoestisch klimaat alleen maar versterken met laagfrequent-, tonaal- en impuls geluid. Het aantal klachten dat aan blootstelling aan laagfrequent geluid wordt toegeschreven, lijkt de afgelopen jaren alsmaar toe te nemen, net als de bezorgdheid erover. Indiener vraag kritische aandacht bij het ontwerp en voorbereiding, door zorgvuldigheid te betrachten in de positionering van het station en best beschikbare techniek toe te passen. Indiener verwijst daarbij op de zorgplicht om de leefbaarheid te waarborgen en overlast te voorkomen tijdens en na de bouw.</p>	Zie het antwoord bij zienswijze 2.1
18.4	<p>M.b.t. de ruimtelijke reservering geeft indiener aan helaas te moeten constateren dat besluitvorming en verkenning van grootschalige energieprojecten onafhankelijk plaatsvindt met alle verstrekkende gevolgen van dien. Indiener constateert een beleid van "wie het eerst komt het eerst maalt" zonder enige vorm van toekomstvisie op ruimtelijk strategische invulling.</p> <p>Bij het ontwerp van het industrieterrein is alleen de focus gelegd op zeehaven gebonden bedrijven en industrie en geen ruimtelijke reservering gemaakt voor hoogspanningsstations met inherent daaraan kabel- en leidingtracés en restricties zoals de belemmerende strook. Indiener roept op bij de vervolg besluitvorming een totaal overzicht in acht te nemen op de ruimtelijk strategische invulling van het gebied.</p>	Zie het antwoord bij zienswijze 3.4.
18.5	<p>Indiener vraagt hoe het civieltechnisch geregeld wordt t.o.v. maaiveld hoogte NAP, primaire waterkeringen en de stijgende zeespiegel.</p>	Het 380kV station heeft een normale classificatie, dat betekent dat de civiele werken op het huidige maaiveld komen te staan. Het krijgt niet de classificatie van een zogeheten hoogwater station.

18.6	<p>Specifiek m.b.t. locatie 1, Liechtensteinweg geeft indiener in een analyse aan waarom deze een gigantische impact op de leefomgeving geeft (o.a. de inlissing, verkabeling van 150 kV en portalen, zware masttypes, belemmering/restricties m.b.t. groen en bomen) én dat het een enorme beperking voor het oorspronkelijke plan voor de ontwikkeling van de natuur in de weg staat. Deze argumenten gelden ook specifiek voor locatie 5, Frankrijkweg.</p>	<p>Zie ook het antwoord bij zienswijze 3.1.</p> <p>EZK en TenneT zijn zich ervan bewust dat een hoogspanningsstation impact zal hebben op de omgeving.</p> <p>In het MER en de IEA zal voor elk stationslocatiealternatief onderzocht worden wat de impact is op de omgeving. Nadat de uiteindelijke voorkeurslocatie is bepaald, wordt in samenspraak met de omgeving gekeken hoe die locatie landschappelijk het beste kan worden ingepast.</p>
18.7	<p>M.b.t. locatie 2 (Belgiëweg Oost) wijst indiener op het ontbreken aan strategisch ruimtelijke inpassing gericht op een toekomstvisie. Daar is nu onzekerheid over de beschikbaarheid van de locatie vanwege windturbines van windpark Enzee. Daarnaast wijst indiener op de recente vergunningverlening aan EPZ om nieuwe windturbines te bouwen naast het zonnepark waarna op een royale ruimtelijke afstand oostelijk vanaf het zonnepark 2 windturbines zijn gebouwd. Op deze wijze wordt het TenneT en EZK ruimtelijk onmogelijk gemaakt om een nieuw hoogspanningsstation te kunnen bouwen inclusief toekomstige uitbreidingen en evt. inpassing van een 150 kV-station.</p> <p>Indiener vraagt waarom hier geen voorbereidingsbesluit van toepassing is om te voorkomen dat in het projectgebied ontwikkelingen plaatsvinden die realisatie van een nieuw station kunnen belemmeren.</p> <p>Indiener geeft aan zo een gecombineerd zonne-windpark in het hart van een haven- en BRZO gerelateerd industriegebied te zien en een hoogspanningsstation inclusief grote installaties naar de buitenzijde van het gebied gesitueerd ten koste van indieners leefomgeving.</p>	<p>Zie het antwoord bij zienswijze 18.6..</p> <p>Een voorbereidingsbesluit wordt genomen als de voorkeurslocatie gekozen is.</p>
18.8	<p>Specifiek m.b.t. locatie 3 geeft indiener aan dat dit een directe aanslag betekent op de leefomgeving van direct aangrenzende bewoners. Daarnaast betekent dit ook een streep door de landbouw en het plan voor het Groenproject 't Sloe. Elke optie buiten het industriegebied is om die reden onaanvaardbaar.</p>	<p>Zie het antwoord bij zienswijze 3.1.</p>
18.9	<p>Specifiek m.b.t. locatie 4 vraagt indiener, refererend naar een ondergrondse pilot project 380 kV hoogspanningsverbinding Delft-Pijnacker, of dit zou bijdragen tot een oplossing t.a.v. de passage van obstakels en windturbines? Indiener vraagt zich af waarom ondergronds hier niet toegepast kan worden? Met een toekomstige klantaansluiting richting een elektrolyser van groene waterstof op het</p>	<p>Nieuwe hoogspanningsverbindingen met een spanning van 220 kV of meer worden in beginsel bovengronds aangelegd. Tenzij er grondige redenen zijn om een kabel in te zetten. Een ondergrondse 380 kV-verbinding is gevoeliger voor storingen, technisch complex qua uitvoerbaarheid en heeft een flink ruimtebeslag. In een regio kan daarom maar een beperkt aantal</p>

	voormalig Thermphos terrein spelen daarin dezelfde uitdagingen die hierin mogelijk gecombineerd kunnen worden.	<p>kilometer 380kV kabel ondergronds aangelegd worden. Dit is mede afhankelijk van verschillende factoren waaronder ook andere projecten in de regio.</p> <p>Dit principe (beginsel bovengronds) is neergelegd in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en daarvoor in het Derde Structuurschema Energievoorziening (SEV III). Een bovengronds uitgevoerde 380 kV-verbinding heeft namelijk een aantal (onderhouds)technische voordelen ten opzichte van een alternatief dat geheel of gedeeltelijk in een ondergrondse 380 kV kabel wordt uitgevoerd. Zo varieert de reparatieduur van een storing bij een ondergrondse kabel tussen de 48 en 480 uur per onderbreking, terwijl dit bij een bovengrondse verbinding tussen de 8 en 48 uur bedraagt.</p>
18.10	Indiener geeft locatie 2 (Belgiëweg Oost) de voorkeur op basis van minste impact op de omgeving. Locatie ligt op het industrieterrein en kan technisch makkelijk gekoppeld worden met het bestaande hoogspanningsstation en toekomstige klantaansluitingen. Nadeel is de inlusing, maar in vergelijking met andere locaties 1,5 en 3 het minst zwaar.	Zie het antwoord bij zienswijze 5.1.
18.11	Indiener geeft aan dat afstemming met EPZ over ruimtelijke invulling prima mogelijk is; mocht hierin geen overeenstemming worden bereikt resteert nog de optie om het geplande converterstation IJmuiden Ver Alpha te verplaatsen richting de Liechtensteinweg naast Nederwiek 1.	<p>Er vindt overleg met EPZ plaats. Het verschuiven van het converterstation van IJmuiden Ver Alpha is niet aan de orde.</p> <p>Op 8 februari 2023 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan over het Inpassingsplan Net op Zee IJmuiden Ver Alpha. Hiermee is onder andere het Inpassingsplan Net op zee IJmuiden Ver Alpha, dat voorziet in de locatie van het converterstation voor Net op zee IJmuiden Ver Alpha onherroepelijk geworden.</p>
19.	202300419 (Bewonersgroep Leefomgeving Borssele)	
19.1	<p>Indiener wijst op punt 1.3.3. van het concept-NRD waarin wordt verwezen naar het compensatieplan van Fon ten Thij procesontwikkeling. In het onderhavige document concept-NRD is binnen het milieucriteria geen concrete planuitwerking meegenomen hoe, waar en wanneer compensatie plaatsvindt, terwijl wel ingrijpend op natuur en het gepland zoekgebied van het groenproject zal worden aangetast.</p> <p>Ook is niet omschreven welke eisen hiervoor worden gehanteerd en missen we een gebiedsregisseur. Ten aanzien van de leefomgeving ziet</p>	Zie het antwoord bij zienswijze 3.1 en 9.1.

	<p>indiener hierin een ernstige tekortkoming voor toekomstige besluitvorming. Op basis van compensatie zien we m.b.t. realisatie van Groenproject 't Sloe nu al een ruime achterstand. De gemeente Borsele heeft meerdere keren aangegeven dat totaal realisatie van dit plan van kracht blijft, terwijl nu het Zeeuws landschap ingrijpend en voor langer tijd wordt aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn.</p>	
19.2	<p>M.b.t. elektromagnetische velden geeft indiener aan dat in de omgeving van Borssele meerdere boven- en ondergrondse hoogspanningsverbindingen lopen naast en nabij de geplande optionele locaties voor het nieuwe hoogspanningsstation. Indieners zorg gaat uit naar een mogelijk "unieke situatie" die zal ontstaan door de enorme spanningen en elektro magnetisch velden, die vaak in tegengestelde richtingen lopen en elkaar kruisen en daarbij kunnen versterken.</p> <p>Indiener uit bezorgdheid naar een basis van onzekerheid. T.a.v. deze voorziene unieke situatie kan ook een korte overschrijding zeer schadelijk zijn en als een verhoogde risicofactor worden beschouwd voor de gezondheid van mens en dier. Het RIVM hanteert een blootstellingsnormering op basis van jaargemiddelde. De wetenschap is nog niet in staat om een duidelijk antwoord te geven op de negatieve effecten. Volgens sommige onderzoeken zou het magneetveld (kinder)leukemie en alzheimer kunnen veroorzaken.</p> <p>Indieners geven aan geen proefkonijnen te willen zijn zoals met bijvoorbeeld asbest.</p>	Zie het antwoord bij zienswijze 8.3.
19.3	<p>M.b.t. geluid wijst indiener op de cumulatie van het akoestisch klimaat dat de afgelopen jaren fors is toegenomen in Borssele en omgeving. De komst van een nieuw hoogspanningsstation zullen het akoestisch klimaat alleen maar versterken met laagfrequent-, tonaal- en impuls geluid. Het aantal klachten dat aan blootstelling aan laagfrequent geluid wordt toegeschreven, lijkt de afgelopen jaren alsmat toe te nemen, net als de bezorgdheid erover. Indiener vraagt kritische aandacht bij het ontwerp en voorbereiding, door zorgvuldigheid te betrachten in de positionering van het station en best beschikbare techniek toe te passen. Indiener verwijst daarbij op de zorgplicht om de leefbaarheid te waarborgen en overlast te voorkomen tijdens en na de bouw.</p>	Zie het antwoord bij zienswijze 2.1.
19.4	<p>M.b.t. de ruimtelijke reservering geeft indiener aan helaas te moeten constateren dat besluitvorming en verkenning van grootschalige</p>	Zie het antwoord bij zienswijze 3.4 en 18.4.

	<p>energieprojecten onafhankelijk plaatsvindt met alle verstrekkende gevolgen van dien. Indiener constateert een beleid van "wie het eerst komt het eerst maalt" zonder enige vorm van toekomstvisie op ruimtelijk strategische invulling. Bij het ontwerp van het industrieterrein is alleen de focus gelegd op zeehaven gebonden bedrijven en industrie en geen ruimtelijke reservering gemaakt voor hoogspanningsstations met inherent daaraan kabel- en leidingtracés en restricties zoals de belemmerende strook. Indiener roept op bij de vervolg besluitvorming een totaal overzicht in acht te nemen op de ruimtelijk strategische invulling van het gebied.</p>	
19.5	<p>Indiener vraagt hoe het civieltechnisch geregeld wordt t.o.v. maaiveld hoogte NAP, primaire waterkeringen en de stijgende zeespiegel.</p>	Zie het antwoord bij zienswijze 18.5.
19.6	<p>Specifiek m.b.t. locatie 1, Liechtensteinweg geeft indiener in een analyse aan waarom deze een gigantische impact op de leefomgeving geeft (o.a. de inlusing, verkabeling van 150 kV en portalen, zware masttypes, belemmering/restricties m.b.t. groen en bomen) én dat het een enorme beperking voor het oorspronkelijke plan voor de ontwikkeling van de natuur in de weg staat. Deze argumenten gelden ook specifiek voor locatie 5, Frankrijkweg.</p>	Zie het antwoord bij zienswijze 18.6.
19.7	<p>Specifiek m.b.t. locatie 2 (Belgiëweg Oost) wijst indiener op het ontbreken aan strategisch ruimtelijke inpassing gericht op een toekomstvisie. Daar is nu onderheid over de beschikbaarheid van de locatie vanwege windturbines van windpark Enzee. Daarnaast wijst indiener op de recente vergunningverlening aan EPZ om nieuwe windturbines te bouwen naast het zonnepark waarna op een royale ruimtelijke afstand oostelijk vanaf het zonnepark 2 windturbines zijn gebouwd. Op deze wijze wordt het TenneT en EZK ruimtelijk onmogelijk gemaakt om een nieuw hoogspanningsstation te kunnen bouwen inclusief toekomstige uitbreidingen en evt. inpassing van een 150 kV-station.</p> <p>Indiener vraagt waarom hier geen voorbereidingsbesluit van toepassing is om te voorkomen dat in het projectgebied ontwikkelingen plaatsvinden die realisatie van een nieuw station kunnen belemmeren.</p> <p>Indiener geeft aan zo een gecombineerd zonne-windpark in het hart van een haven- en BRZO gerelateerd industriegebied te zien en een hoogspanningsstation inclusief grote installaties naar de buitenzijde van het gebied gesitueerd ten koste van indieners leefomgeving.</p>	Zie het antwoord bij zienswijze 18.7.

19.8	Specifiek m.b.t. locatie 3 geeft indiener aan dat dit een directe aanslag betekent op de leefomgeving van direct aangrenzende bewoners. Daarnaast betekent dit ook een streep door de landbouw en het plan voor het Groenproject 't Sloe. Elke optie buiten het industriegebied is om die reden onaanvaardbaar.	Zie het antwoord bij zienswijze 18.8.
19.9	Specifiek m.b.t. locatie 4 vraagt indiener, refererend naar een ondergrondse pilot project 380 kV hoogspanningsverbinding Delft-Pijnacker, of dit zou bijdragen tot een oplossing t.a.v. de passage van obstakels en windturbines? Indiener vraagt zich af waarom ondergronds hier niet toegepast kan worden? Met een toekomstige klantaansluiting richting een elektrolyser van groene waterstof op het voormalig Thermphos terrein spelen daarin dezelfde uitdagingen die hierin mogelijk gecombineerd kunnen worden.	Zie het antwoord bij zienswijze 18.9.
19.10	Indiener geeft locatie 2 (Belgiëweg Oost) de voorkeur op basis van minste impact op de omgeving. Locatie ligt op het industrieterrein en kan technisch makkelijk gekoppeld worden met het bestaande hoogspanningsstation en toekomstige klantaansluitingen. Nadeel is de inlissing, maar in vergelijking met andere locaties 1,5 en 3 het minst zwaar.	Zie het antwoord bij zienswijze 5.1.
19.11	Indiener geeft aan dat wanneer afstemming met EPZ hierin geen overeenstemming bereikt, de optie resteert om het geplande converterstation IJmuiden Ver Alpha te verplaatsen richting de Liechtensteinweg naast Nederwiek 1. En lijkt het algemeen veel logischer om hoogspanningsstations te bundelen en converterstations naast elkaar te leggen.	Zie het antwoord bij zienswijze 18.11. Het is niet altijd logisch om converterstations naast elkaar te leggen en hoogspanningsstations te bundelen. Het converterstation van Net op zee IJmuiden Ver Alpha (waarvoor het inpassingsplan is vastgesteld) wordt bijvoorbeeld aangesloten op het bestaande hoogspanningsstation Borssele. Het converterstation van Net op zee Nederwiek 1 wordt aangesloten op het nieuwe hoogspanningsstation.
20.	202300420 (gemeente Borsele)	
20.1	Indiener geeft aan de afgelopen jaren veelvuldig geconfronteerd te zijn met projecten van nationaal belang op haar grondgebied. Terugkijkend naar deze achterliggende periode kan indiener niet anders concluderen dan dat het ontbreekt aan, en wellicht nog steeds ontbreekt aan, een totaalvisie voor deze grootschalige energietransitie. Met als gevolg dat er in het recente verleden op het grondgebied van de gemeente Borsele volgtijdelijk RCR-procedures/-projecten zijn doorlopen en besluiten zijn genomen die anders doorlopen/uitgepakt hadden als de Rijksoverheid eerst een totaalvisie voor deze grootschalige energietransitie had opgesteld.	Zie het antwoord bij zienswijze 18.4.

	<p>Door het ontbreken van deze totaalvisie "worstelt" nu ook het project Hoogspanningsstation omgeving Sloegebied met de beperkte mogelijkheden die er thans nog resteren in het Zeehaven en industrieterrein Vlissingen-Oost (hierna Sloegebied). De in de cNRD opgenomen drie locaties binnen het Sloegebied kennen allen dusdanige uitdagingen dat er ook een locatie buiten het Sloegebied is opgenomen. De opvatting van de gemeente Borsele met betrekking tot een locatie voor het hoogspanningsstation buiten het Sloegebied hebben wij al meerdere keren, ook in onderhavige RCR, aan u bekend gemaakt.</p>	
20.2	<p>De locatie van het nieuwe hoogspanningsstation is cruciaal voor de verdere toekomstige ontwikkelingen (energietransitie) in het Sloegebied enerzijds en voor wat betreft de verbinding tussen dit nieuw te bouwen station en de bovengrondse 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland anderzijds. Waarbij het voor ons geen uitgemaakte zaak is dat deze verbinding een bovengrondse moet zijn. Wij verzoeken u in het op te stellen milieueffectrapport van deze RCR ook terdege onderzoek te doen naar de mogelijkheid/haalbaarheid om deze verbinding ondergronds uit te voeren.</p>	Zie het antwoord bij zienswijze 18.9.
20.3	<p>In de cNRD is opgenomen dat op het nieuwe hoogspanningsstation ruimte is voor ongeveer 10 klantaansluitingen. In de cNRD wordt als vaststaand gegeven het project 'Net op zee Nederwiek 1' genoemd als zijnde de eerste klant van dit hoogspanningsstation. Wij merken op dat dit project zich nog in een beginstadium bevindt (medio januari 2023 is kennisgeving gedaan van de vaststelling van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau Net op Zee Nederwiek I op 15 december 2022). Er zijn derhalve nog geen onherroepelijke besluiten die maken dat dit project ook daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden. Het is dan ook wel erg prematuur om in de cNRD de locatie van het hoogspanningsstation voor een belangrijk deel op te hangen aan het project 'Net op zee Nederwiek 1'.</p> <p>Immers, als het hoogspanningsstation te veel rekening houdt met deze eerste mogelijke klant en daardoor op een niet logische locatie gerealiseerd wordt in het grotere geheel/de gehele energietransitie, kan dit tot gevolg hebben dat de aansluiting van andere, toekomstige klanten bemoeilijkt, of zelfs onmogelijk wordt. Dit moet voorkomen worden.</p>	<p>De locatie van het hoogspanningsstation wordt niet grotendeels opgehangen aan het project Nederwiek 1.</p> <p>Er wordt wel van uitgegaan dat Nederwiek 1 onderdeel zal zijn van de klanten die aan zullen sluiten op het hoogspanningsstation maar er is niet aangegeven dat Nederwiek 1 de eerste klant zal zijn.</p> <p>Ook wordt het ondergronds wisselstroomkabeltracé van het converterstation op land van Net op zee Nederwiek 1 naar het 380kV-hoogspanningsstation in het project voor het 380kV-hoogspanningsstation meegenomen (het converterstation zelf valt onder het project Net op zee Nederwiek 1).</p> <p>Dit is gedaan omdat de locatiekeuze van het 380kV-hoogspanningsstation in grote mate bepalend zal zijn voor de ligging van het wisselstroomkabeltracé van het converterstation naar het hoogspanningsstation. Daar wordt dus wel rekening mee gehouden, maar het is niet alleen bepalend voor de locatie van het hoogspanningsstation.</p>

20.4	<p>Indiener geeft aan dat uit de cNRD niet blijkt dat (al) rekening wordt gehouden met de mogelijke komst van nieuwe kerncentrales. Wij zijn van mening dat bij het onderzoek naar een geschikte locatie voor het hoogspanningsstation hier niet aan voorbij gegaan moet worden.</p>	<p>Zie het antwoord bij zienswijze 13.1.</p>
20.5	<p>Een zorgvuldig afgewogen, robuuste toekomstbestendige locatie van het nieuwe 380kVhoogspanningstation is een belangrijke schakel/ onderdeel om te komen tot een klimaatneutraal Nederland uiterlijk in 2050.</p> <p>Echter, dit nieuwe hoogspanningsstation is geen losstaand onderdeel, maar is een onderdeel in de keten. Uit de cNRD blijkt dit niet. Er wordt wel vermeld dat er op het nieuwe hoogspanningsstation ruimte is voor ongeveer 10 klantaansluitingen. Echter, het verdere transport van de door de klanten op het hoogspanningsstation aangeboden stroom naar het landelijk hoogspanningsnet wordt niet benoemd in de cNRD.</p> <p>Terwijl dit wel een belangrijk aspect is, zeker ook bezien vanuit een oogpunt van behoud en versterken van de leefkwaliteit in Borsele. Indiener dringt er op aan om dit aspect onderdeel te laten uitmaken van het op te stellen milieueffectrapport voor het 380kV-hoogspanningsstation.</p>	<p>In de NRD wordt het nieuwe hoogspanningsstation als onderdeel van een keten geschetst. O.a. de vraag en het verdere transport (de inlissing op het hoogspanningsnet).</p> <p>Zie ook het antwoord bij zienswijze 4.4.</p>